जल जीवन मिशन अंतर्गत पुर्ण झालेल्या ग्रामीण पाणी पुरवठा योजनांच्या सुधारणात्मक पुनर्जोडणी (रेट्रोफिटिंग) संदर्भात मार्गदर्शक सूचना.

महाराष्ट्र शासन
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : जजीमि /०६२०/प्र. क्र.२०/पापु-०७
गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय संकुल इमारत, ७ वा मजला,
नवीन मंत्रालय, लोकमान्य टिळक मार्ग,
मुंबई - ४०० ००१
दिनांक- ३० जून, २०२०

वाचा :-

१. केंद्र शासनाच्या जल जीवन मिशन विषयक मार्गदर्शक सूचना दिनांक २५ डिसेंबर, २०१९
२. शासन निर्णय क्रमांक ग्रापाधो-२०१८/प्र.क्र.१७१/पापु-०७, दिनांक ११ फेब्रुवारी, २०१९
३. अध्यक्ष, दरसूची समिती तथा मुख्य अभियंता (प्र.), मजीप्रा, प्रादेशिक विभाग पुणे यांचे पत्र क्र. मु.अ. (पुणे)/ रेशा/नळ जोडणी दर/४९४, दिनांक १९ मे, २०२०
४. केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ११०११/१/२०२०-SBM-DDWS दि.१७ मार्च २०२०
५. ग्राम विकास विभागाचे पत्र क्र. : जीपीडीपी २०२०/प्र.क्र. ३१/पंरा-६, दिनांक १९ मे, २०१९

प्रस्तावना-

केंद्र शासनाने दिनांक २५.१२.२०१९ रोजी प्रसिद्ध केलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार, केंद्र शासन देशातील ग्रामीण भागातील सर्व कुटुंबांना सन २०२४ पर्यंत “हर घर नल से जल” (FHTC - Functional Household Tap Connection) प्रमाणे पाणी पुरवठा करण्यास कटिबद्ध आहे. सद्य:स्थितीत राज्यात, केंद्र पुरस्कृत राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम, राज्य पुरस्कृत मुख्यमंत्री ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम व जागतिक बँक अर्थसहाय्यित जलस्वराज्य कार्यक्रम यशस्वीरीत्या राबविण्यात येत आहेत. यातील ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम अंतर्गत दरडोई दररोज ४० लिटर एवढा पाणी पुरवठा करण्याचे धोरण निश्चित करण्यात आले होते. तथापि, जल जीवन मिशन कार्यक्रमांतर्गत ग्रामीण भागातील नागरिकांच्या जीवनशैलीत सुधारणा होण्याच्या दृष्टीने दरडोई दररोज ५५ लिटर पिण्याचे पाणी घरगुती नळ जोडणीद्वारे उपलब्ध करून देण्याचे उद्दिष्ट निश्चित करण्यात आले आहे. केंद्र शासनाचे उपरोक्त बदलते धोरण विचारात घेता, केंद्र शासन व राज्य शासनामार्फत यापूर्वी राबविण्यात आलेल्या विविध योजनांच्या अस्तित्वातील उपांगांचा वापर करून व आवश्यकतेनुसार त्यामध्ये काही बदल करून, योजनांची सुधारणात्मक पुनर्जोडणी (रेट्रोफिटिंग) करणे आवश्यक आहे. याबाबत सुस्पष्ट मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

जल जीवन मिशन कार्यक्रमांतर्गत राज्यातील ३४ जिल्ह्यातील सर्व वाड्या-वस्त्यातील प्रत्येक कुटुंबाला टप्प्या-टप्प्याने वैयक्तिक नळाद्वारे पाणी पुरवठा करणे अपेक्षित आहे. याबाबत जल जीवन मिशन मार्गदर्शक सूचनांमध्ये स्पष्ट करण्यात आले आहे. त्याचप्रमाणे जिल्ह्यांनी जे वार्षिक कृती आराखडे (Annual Action Plan) तयार केले आहेत, त्यात अशा वैयक्तिक नळजोडणीसाठी सुधारणात्मक पुनर्जोडणी (रेट्रोफिटिंग) च्या कामाचा समावेश केला आहे. अशा गावांसाठी, ज्या योजना सुधारणात्मक पुन:जोडणीसाठी (रेट्रोफिटिंग) प्रथम टप्प्यात घ्यावयाच्या आहेत, त्यांचे अंदाजपत्रक तयार करणेबाबत खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

ज्या योजनांचा संकल्पन कालावधी किंवा योजनेचे आयुष्य संपलेले नाही व ज्या योजनांमधून सद्य:स्थितीत पाणी पुरवठा सामुदायिक, सार्वजनिक नळाद्वारे होत आहे, अशा योजनांमधून दरडोई दररोज ५५ लिटर पाणी उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.

१. अस्तित्वातील ज्या योजना दरडोई दररोज ५५ लिटर याप्रमाणे पाणी पुरवठा करण्यासाठी सक्षम आहेत किंवा, ज्या योजनांमध्ये पंपिंग तास वाढवून / पंपिंग मशिनरीमध्ये किरकोळ सुधारणा करून दरडोई

दररोज ५५ लिटर पाणी देणे शक्य आहे, अशा योजनांमध्ये वैयक्तिक नळ जोडणी देणे या कामाचा समावेश सुधारणात्मक पुनर्जोडणी (रेट्रोफिटिंग) या शिर्षाखाली करण्यात यावा आणि वैयक्तिक नळ जोडणी देण्याचे काम तात्काळ सुरु करण्यात यावे.

२. वरील गावांमध्ये गावातील अंतर्गत वाढीव वितरण वाहिन्या, आवश्यक असल्यास त्या कामाचा समावेश देखील याच सुधारणात्मक पुनर्जोडणी (रेट्रोफिटिंग) मध्ये करण्यात यावा .

३. वरील मुद्दा क्रमांक २ मध्ये नमुद वितरण व्यवस्थेसाठी प्रचलित दरसूचीनुसार अंदाजपत्रक तयार करण्यात यावे. वैयक्तिक नळ जोडण्या देण्यासाठी नळ जोडणीसाठीचा दर सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट -अ- नुसार घेण्यात यावा.

४. वरील कामांसाठी तांत्रिक मान्यता, प्रशासकीय मान्यता, अंमलबजावणीचे अधिकार, निविदा स्विकृतीचे अधिकार शासनाच्या वेळोवेळी निर्गमित मार्गदर्शक सूचनांप्रमाणे राहतील.

५. प्रत्येक जिल्ह्याने वरील उपाययोजनांद्वारे जास्तीत जास्त कार्यात्मक नळ जोडणीचे उद्दिष्ट साध्य करणे क्रमप्राप्त आहे.

६. वरील कार्यवाही करून १०० टक्के नळजोडणी दिलेल्या गाव/वाड्यांच्या माहितीची नोंद वेळोवेळी IMIS प्रणालीवर घ्यावी.

७. उपरोक्त नमुद बाबींसाठी वित्त आयोगांतर्गत ग्रामपंचायतींना प्राप्त होणा-या निधीचा देखील वापर करता येईल.

सद्यस्थितीत राज्यातील ग्रामीण पाणी पुरवठ्याच्या चालु योजना व ज्या योजनांमध्ये केवळ सुधारणात्मक पुनर्जोडणीद्वारे (रेट्रोफिटींग) दरडोई दरदिवशी ५५ लिटर पाणी पुरवठा करणे शक्य होणार नाही अशा योजनांबाबत जल जीवन मिशन अंतर्गत करावयाच्या कार्यवाहीबाबत स्वतंत्र आदेश निर्गमित करण्यात येतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२००६३०१३०७५८६१२८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

VASANT BHIMRAO MANE

Digitally signed by VASANT BHIMRAO MANE
DN: c=IN, st=Maharashtra, 2.5.4.20=280e2beac20f526041fee94f6226522e1407a7f6aa0b06c8769634d48c2976bc, postalCode=400032, street=MANTRALAYA,MUMBAI, ou=NA, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, cn=VASANT BHIMRAO MANE
Date: 2020.07.08 14:48:16 +05'30'

(वसंत माने)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत :

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. मा. मंत्री, पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. राज्य मंत्री, पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा. मंत्री (सर्व), यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. मा. राज्यमंत्री (सर्व), यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा, महाराष्ट्र विधिमंडळ, मंत्रालय, मुंबई
७. मा. विरोधी पक्षनेता, विधान परिषद, महाराष्ट्र विधिमंडळ, मंत्रालय, मुंबई
८. सर्व सन्माननीय विधिमंडळ सदस्य, विधानभवन, मुंबई
९. मा. मुख्य सचिव यांचे उपसचिव, मंत्रालय, मुंबई
१०. मा.अपर मुख्य सचिव (पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग) यांचे स्विय सहायक, मंत्रालय, मुंबई

११. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, एक्सप्रेस टॉवर, मुंबई-२१
१२. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, मुंबई (लेखा परीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता)
१३. महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, नागपूर (लेखा परीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता)
१४. संचालक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, पुणे
१५. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
१६. सह सचिव / उपसचिव / विशेष कार्य अधिकारी सर्व, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, मुंबई
१७. संचालक, पाणी व स्वच्छता सहाय्य संस्था, बेलापूर, नवी मुंबई
१८. मुख्य अभियंता (सर्व),/ अधीक्षक अभियंता (सर्व), महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण
१९. कार्यकारी अभियंता (सर्व), महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण / ग्रामीण पाणी पुरवठा विभाग, जिल्हा परिषद (सर्व)
२०. उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (पाणी व स्वच्छता), जिल्हा परिषद, (सर्व)
२१. पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागातील अवर सचिव / कार्यासन अधिकारी (सर्व), पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग)
२२. निवडनस्ती (कार्यासन पापु - ०७).

परिशिष्ट -अ

आर्थिक निकष व घरगुती नळ जोडणी दरनिश्चिती :

ग्रामीण पाणी पुरवठा योजनांमध्ये नळ जोडणी संदर्भातील दर निश्चित करण्यात आले आहेत, ते खालील तक्यात नमूद करण्यात आले आहेत. (तक्यात नमूद केलेल्या नळ जोडणी दरामध्ये जलमापकाचा समावेश करण्यात आलेला नाही.)

Cost of 15 mm Service connection for Distribution Network of any pipe in (Rs.)			
SN.	Type of Service Connection	Without Road Crossing	With Road Crossing
१)	MDPE / UPVC	१७२१/-	२६६८/-
२)	GI Med.	२१९६/-	३३८०/-

*****